

Sygn. akt II Ns 1119/16

POSTANOWIENIE

Dnia 1 grudnia 2017 roku

Sąd Rejonowy dla Łodzi - Widzewa w Łodzi, II Wydział Cywilny

w następującym składzie:

Przewodniczący: SSR A. Z.

Protokolant: sekr. sąd. M. P.

po rozpoznaniu w dniu 21 listopada 2017 roku w Łodzi

na rozprawie

sprawy z wniosku M. J.

o zatwierdzenie uchylecia się od skutków prawnych nie złożenia w terminie oświadczenia o odrzuceniu spadku po R. J.

postanawia:

1. oddalić wniosek;

2. przyznać i wypłacić ze Skarbu Państwa Sądowi Rejonowemu dla Łodzi-Widzewa w Łodzi na rzecz adwokat A. A. kwotę 73,80 zł (siedemdziesiąt trzy złote osiemdziesiąt groszy) tytułem zwrotu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej wnioskodawcy z urzędu, wraz z podatkiem od towarów i usług.

Sygn. akt II Ns 1119/16

UZASADNIENIE

W dniu 9 marca 2016, małoletni M. J. reprezentowany przez przedstawiciela ustawowego T. J. wystąpił do Sądu Rejonowego dla Łodzi – Śródmieścia w Łodzi z wnioskiem o zatwierdzenie uchylecia się od skutków prawnych nie złożenia w terminie oświadczenia o odrzuceniu spadku po praradku R. J.. W uzasadnieniu podniesiono, iż spadek po spadkodawcy odrzucili wszyscy jego spadkobiercy ustawowi oraz, że Sąd Rejonowy dla Łodzi – Śródmieścia w Łodzi zezwolił na złożenie w imieniu małoletniego oświadczenia o odrzuceniu spadku. Spadkodawca pozostawił po sobie wyłącznie długi.

(wniosek k. 2-3)

Postanowieniem z dnia 16 marca 2016 roku Sąd Rejonowy dla Łodzi – Śródmieścia w Łodzi stwierdził swoją niewłaściwość miejscową i sprawę przekazał Sądowi Rejonowemu dla Łodzi – Widzewa w Łodzi jako właściwemu.

(postanowienie k.15)

Na rozprawie w dniu 29 listopada 2016 roku przedstawiciel ustawowy małoletniego wnioskodawcy oświadczył, że choruje na schizofrenię paranoidalną. Wskazał, że nie chce, aby syn musiał coś płacić. Wyjaśnił, że nie jest osobą ubezwłasnowolnioną całkowicie ani częściowo oraz że posiada pełnię władzy rodzicielskiej w stosunku do syna, natomiast syn nie zamieszkuje z nim, ale z matką. Wskazał, że nie odrzucił spadku w imieniu syna po tym jak sam złożył oświadczenie o odrzuceniu spadku, gdyż nie wiedział, że tak należy zrobić. Oświadczył, że wyraża zgodę na zatwierdzenie wniosku o uchylecia się od skutków prawnych nie złożenia w terminie oświadczenia o odrzuceniu spadku po R. J..

(stanowisk przedstawiciela ustawowego małoletniego wnioskodawcy protokół rozprawy k.38, nagranie 00:00:19-00:07:09, 00:09:50-00:10:49)

W piśmie z dnia 29 listopada 2016 roku złożonym na rozprawie przedstawiciel ustawowy małoletniego wnioskodawcy wniósł o ustanowienie pełnomocnika z urzędu. Wskazał, że nie jest w stanie sam występować przed sądem z uwagi na wieloletnią schizofrenię paranoidalną. Podniósł, że nie chce dopuścić do tego, aby jego syn odpowiadał za długi pradziadka.

(wniosek k.30-31)

Postanowieniem z dnia 15 grudnia 2016 roku Sąd ustanowił dla M. J. pełnomocnika z urzędu w osobie adwokata.

(postanowienie k.58)

W piśmie z dnia 14 lutego 2017 roku pełnomocnik T. J. popierał wniosek. Wniósł o zasądzenie zwrotu kosztów pomocy prawnej udzielonej z urzędu wnioskodawcy, które nie zostały pokryte w całości ani w części. Podniósł, iż T. J. od kilkunastu lat cierpi na schizofrenię paranoidalną. Nie miał świadomości i swobody w zakresie konieczności, sposobu, trybu oraz terminu złożenia wniosku o zezwolenie na dokonanie czynności w imieniu małoletniego syna. Była żona T. J., i matka wnioskodawcy wielokrotnie zapewniała jako prawnik, że załatwi sprawę z odrzuceniem spadku wprowadzając T. J. w błąd. K. J. (1) nigdy nie odrzuciła spadku w imieniu syna. Rodzice wnioskodawcy mają problemy z komunikowaniem się w zakresie pieczy nad osobą i majątkiem dziecka. T. J. był przekonany, że termin do odrzucenia spadku w imieniu małoletniego wynosi 6 miesięcy od dnia udzielenia zezwolenia na dokonanie tej czynności. T. J. nie wiedział, że w skład spadku wchodzi długi.

(pismo pełnomocnika k.70-74)

W piśmie z dnia 28 kwietnia 2017 roku pełnomocnik wnioskodawcy wyjaśnił, że wnioskodawca chce uchylić się od wady oświadczenia woli w postaci błędu. Wskazał, że T. J. pozostawał w błędnym przekonaniu, że matka małoletniego K. J. (1) „sobie poradzi” i odrzuci spadek w imieniu małoletniego, że dopełni wszystkich formalności. Wyjaśnił, że K. J. (1) nie odbierała telefonów od T. J. lub na próby kontaktu reagowała wyzwiskami. Błąd został wykryty dnia 16 lutego 2015 roku przez B. Z. (1), która poinformowała o nim w tym samym dniu T. J.. T. J. odrzucił spadek z uwagi na to, iż spadek odrzuciła żona spadkodawcy. O odrzuceniu spadku przez S. J. B. Z. (1) dowiedziała się w czerwcu 2013 roku. T. J. nie ma pewności co do rodzaju długów spadkodawcy.

(pismo k.118-119)

Na rozprawie w dniu 21 listopada 2017 roku pełnomocnik wnioskodawcy popierał wniosek. Wniósł o zasądzenie zwrotu kosztów pomocy prawnej udzielonej z urzędu wnioskodawcy, które nie zostały pokryte w całości ani w części. Z uwagi na zmianę wyroku rozwodowego w przedmiocie wykonywania władzy rodzicielskiej i sposobu jej wykonywania zmodyfikował wniosek dowodowy i wniósł o przesłuchanie T. J. zamiast w charakterze strony - w charakterze świadka.

(stanowisk pełnomocnika wnioskodawcy k.146- 147, nagranie 00:02:22-00:04:24)

Na rozprawie w dniu 21 listopada 2017 roku przedstawicielka ustawowa małoletniego wnioskodawcy K. J. (1) popierała wniosek o zatwierdzenie uchylenia się od skutków prawnych niezłożenia w terminie oświadczenia o odrzuceniu spadku w imieniu małoletniego.

(stanowisk przedstawiciela ustawowego małoletniego wnioskodawcy k.147, nagranie 00:04:52-00:08:22)

Sąd Rejonowy ustalił następujący stan faktyczny:

R. J., syn B. i M., ostatnio stale zamieszkały w Ł., zmarł w dniu 19 kwietnia 2013 roku w miejscowości Ł.. W chwili śmierci był żonaty ze S. S. J. (1). Miał dwie córki B. Z. (1) i A. J.. B. Z. (1) ma jedną córkę A. Z.. A. J. ma jednego syna T. J., który ma jednego syna M. J.. R. J. nie sporządził testamentu.

(dowód: oświadczenia o odrzuceniu spadku Repertorium A nr (...)k.5-9, oświadczenie o odrzuceniu spadku Repertorium A nr 150/2014 k.10-13, odpis skrócony aktu zgonu k.23, odpis skrócony aktu urodzenia k.9 załączonych akt (...))

W dniu 29 maja 2013 roku spadek po R. J. odrzuciła jego żona S. J. (2).

(dowód: oświadczenie o odrzuceniu spadku Repertorium A nr (...)k.2-2v załączonych akt II Ns (...))

B. Z. (1) po otrzymaniu pisma z sądu datowanego na dzień 12 czerwca 2013 roku, informującego o odrzuceniu spadku przez drugą żonę ojca S. J., zorientowała się, że najprawdopodobniej zmarły pozostawił długi. B. Z. (2) od czasu śmierci ojca nie rozmawiała ze S. J..

(dowód: zawiadomienie k.4, zeznania świadka B. Z. (1) protokół rozprawy z dnia 28 kwietnia 2017 roku k. 121-123, nagranie 00:08:23-00:42:12)

W dniu 24 lipca 2013 roku spadek po R. J. odrzuciły córki spadkodawcy: B. Z. (1) i A. J. oraz wnuk T. J.. Notariusz pouczyła T. J., że po odrzuceniu przez niego spadku do dziedziczenia dochodzi jego syn oraz, że nie może odrzucić spadku w imieniu małoletniego bez uzyskania zgody sądu rodzinnego.

(dowód: oświadczenia o odrzuceniu spadku Repertorium A nr (...)k. 5-9, zeznania świadka B. Z. (1) protokół rozprawy z dnia 28 kwietnia 2017 roku k.121-123, nagranie 00:08:23-00:42:12)

W dniu 17 stycznia 2014 roku spadek po R. J. odrzuciła wnuczka spadkodawcy A. Z..

(dowód: oświadczenie o odrzuceniu spadku Repertorium A nr (...) 10-13)

T. J., B. Z. (1) i A. J. przed odrzuceniem spadku nie ustalali, czy R. J. pozostawił długi. B. Z. (1) była raz w Banku (...) Spółce Akcyjnej w W. po tym jak córka S. J. (3) prosiła ją o zamknięcie konta ojca, co miało miejsce 3-4 miesiące po jego śmierci. B. Z. (1) nie mogła zamknąć konta ojca bowiem rachunek był to rachunek wspólny małżonków J.. Nie uzyskała także informacji o ewentualnym zadłużeniu ojca.

(dowód: zeznania świadka B. Z. (1) protokół rozprawy z dnia 28 kwietnia 2017 roku k.121-123, nagranie 00:08:23-00:42:12)

B. Z. (1) poinformowała babcię K. I. (...) o odrzuceniu spadku po R. J. przez T. J. we wrześniu 2013 roku. Po przekazaniu tej informacji do T. J. zadzwoniła K. J. (1) informując, iż nie potrzebuje żadnej pomocy i wtrącania się.

(dowód: zeznania świadka B. Z. (1) protokół rozprawy z dnia 28 kwietnia 2017 roku k.121-123, nagranie 00:08:23-00:42:12)

K. J. (1) pierwsze pisma o zadłużeniu R. J. w (...) im. (...) z siedzibą w G. otrzymała w czerwcu 2014 roku. Kolejne pisma w tym przedmiocie K. J. (1) otrzymała w dniach 14 lipca, 16 września, 2 października 2014 roku, a także w dniu 5 lutego 2015 roku. K. J. (1) nie informowała T. J. o przychodzących do M. J., jako spadkobiercy R. J., pismach dotyczących pożyczki w (...) im. (...) z siedzibą w G.. T. J. o tej korespondencji dowiedział się od B. Z. (1) w 2015 roku.

B. Z. (1) uzyskała wiedzę o pismach dotyczących zadłużenia R. J. od matki K. M. O., z którą korespondowała mailowo. M. O. o pismach dotyczących zadłużenia R. J. dowiedziała się od swojej matki – babki K. J. (1). Pierwszą wiadomość e-mail w tym przedmiocie B. Z. (1) otrzymała w listopadzie 2014 roku.

Po otrzymaniu pism dotyczących zadłużenia R. J., K. J. (1) miała do T. J. pretensje, że nie odrzucił spadku w imieniu syna. Zrobiła byłemu mężowi awanturę. Ostatecznie ustalono, że T. J. ma wystąpić do sądu o zgodę na odrzucenie spadku po R. J. w imieniu małoletniego M. J..

K. J. (1) nie prosiła nigdy o okazanie jej dokumentów dotyczących odrzucenia spadku przez T. J. i jego rodzinę.

(dowód: kserokopie pism k.78, k.80, wezwania do zapłaty k.79, zawiadomienia o przelewie wierzytelności k.81, k.82, k.83, korespondencja mailowa k.84-88, zeznania świadka B. Z. (1) protokół rozprawy z dnia 28 kwietnia 2017 roku k. 121-123, nagranie 00:08:23-00:42:12, zeznania świadka M. O. protokół rozprawy z dnia 21 listopada 2017 roku k.147-148, nagranie 00:11:17-00:31:23, przesłuchanie przedstawicielki ustawowej małoletniego wnioskodawcy protokół rozprawy z dnia 21 listopada 2017 roku k.150-151, nagranie 00:38:42-01:06:41)

W dniu 11 maja 2015 roku T. J. wystąpił do Sądu Rejonowego dla Łodzi – Śródmieścia w Łodzi z wnioskiem o zezwolenie na dokonanie czynności prawnej przekraczającej zakres zwykłego zarządu majątkiem małoletniego M. J., polegającej na odrzuceniu spadku po jego pradziadku R. J.. Wniosek sporządziła T. J. B. Z. (2). Na rozprawie w dniu 3 września 2015 roku uczestniczka K. J. (1) uznała wniosek.

(dowód: zeznania świadka B. Z. (1) protokół rozprawy z dnia 28 kwietnia 2017 roku k.121-123, wniosek k.7-8 załączonych akt (...))

Postanowieniem z dnia 3 września 2015 roku, wydanym w sprawie o sygnaturze akt IX (...), Sąd Rejonowy dla Łodzi – Śródmieścia w Łodzi IX Wydział Rodzinny i Nieletnich zezwolił T. J. na dokonanie czynności prawnej przekraczającej zakres zwykłego zarządu majątkiem jego małoletniego syna M. J., urodzonego (...) w Ł., polegającej na złożeniu oświadczenia o odrzuceniu spadku po R. J. zmarłym dnia 19 kwietnia 2013 roku. Postanowienie jest prawomocne od dnia 25 września 2015 rok. T. J. odebrał 2 odpisy postanowienia w dniu 26 października 2015 roku.

Po wydaniu postanowienia z dnia 3 września 2015 roku rodzice małoletniego M. J. nie złożyli oświadczenia o odrzuceniu spadku w imieniu małoletniego.

(dowód: odpis postanowienia k.27, postanowienie k.19, wniosek k.14, załączonych akt (...) przesłuchanie przedstawicielki ustawowej małoletniego wnioskodawcy protokół rozprawy z dnia 21 listopada 2017 roku k.150-151, nagranie 00:38:42-01:06:41)

T. J. od wielu lat choruje na schizofrenię paranoidalną. W związku tą chorobą uzyskał orzeczenie o stopniu niepełnosprawności i został uznany za niezdolnego do pracy. Pobiera rentę socjalną.

(dowód: kserokopia decyzji k.46, dokumentacja medyczna k.89-101, k.105-112, orzeczenia o stopniu niepełnosprawności k.102, orzeczenie lekarza orzecznika ZUS k.103-104, zeznania świadka B. Z. (1) protokół rozprawy z dnia 28 kwietnia 2017 roku k. 121-123, nagranie 00:08:23-00:42:12, przesłuchanie przedstawicielki ustawowej małoletniego wnioskodawcy protokół rozprawy z dnia 21 listopada 2017 roku k.150-151, nagranie 00:38:42-01:06:41)

Rodzice M. J. rozstali się, gdy miał 3 miesiące. K. J. (1) od około 10 lat zamieszkuje z synem u dziadków macierzystych. K. J. (1) ma wykształcenie prawnicze.

(dowód: zeznania świadka B. Z. (1) protokół rozprawy z dnia 28 kwietnia 2017 roku k.121-123, nagranie 00:08:23-00:42:12, zeznania świadka M. O. protokół rozprawy z dnia 21 listopada 2017 roku k.147-148, nagranie 00:11:17-00:31:23, przesłuchanie przedstawicielki ustawowej małoletniego wnioskodawcy protokół rozprawy z dnia 21 listopada 2017 roku k.150-151, nagranie 00:38:42-01:06:41)

Prawomocnym postanowieniem z dnia 22 lutego 2017 roku, wydanym w sprawie o sygnaturze akt VII Nsm 230/17, Sąd Rejonowy dla Łodzi - Śródmieścia w Łodzi, VII Wydział Rodzinny i Nieletnich zmienił punkt 2 wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi z dnia 22 marca 2002 roku, wydanego w sprawie o sygnaturze akt XII (...) w ten sposób, że ograniczył władzę rodzicielską K. J. (1), zamieszkałej w Ł. przy ul. (...) (...) nad jej małoletnim synem M. J., urodzonym

(...) w Ł., przez nadzór kuratora sądowego nad sposobem jej wykonywania (pkt 1 postanowienia) oraz zmienił punkt 2 wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi z dnia 22 marca 2002 roku, w sprawie o sygnaturze akt XII (...) w ten sposób, że ograniczył władzę rodzicielską T. J., zamieszkałego w Ł. przy ul. (...), nad jego małoletnim synem M. J., urodzonym (...) w Ł., do współdecydowania o istotnych sprawach małoletniego w przedmiocie wyboru szkoły, zawodu, sposobu leczenia z wyjątkiem przypadków nagłych, wyjazdu małoletniego za granicę na stałe (pkt 2 postanowienia).

(dowód: postanowienia k.144-144 v., k. 145)

Do momentu wydania przez Sąd Rejonowy dla Łodzi - Śródmieścia w Łodzi, VII Wydział Rodzinny i Nieletnich postanowienia zmieniającego sposób wykonywania władzy rodzicielskiej z wyroku rozwodowego byli małżonkowie J. mieli problemy z porozumiewaniem się w sprawach wykonywania władzy rodzicielskiej nad małoletnim M. J.. K. J. (1) nie chciała rozmawiać z T. J..

(dowód: zeznania świadka B. Z. (1) protokół rozprawy z dnia 28 kwietnia 2017 roku k. 121-123, nagranie 00:08:23-00:42:12, przesłuchanie przedstawicielki ustawowej małoletniego wnioskodawcy protokół rozprawy z dnia 21 listopada 2017 roku k.150-151, nagranie 00:38:42-01:06:41)

Na rozprawie w dniu 21 listopada 2017 roku K. J. (1) działająca jako przedstawiciel ustawowy małoletniego M. J. złożyła oświadczenie o uchyleniu się od skutków prawnych nie złożenia w terminie oświadczenia o odrzuceniu spadku po R. J., synu B. i M. zmarłym dnia 19 kwietnia 2013 roku w Ł., ostatnio stałe zamieszkałym w Ł., z powodu błędu oraz powyższy spadek odrzuciła.

(oświadczenie - protokół rozprawy k.153).

R. J. pozostawił po sobie długi, w tym z tytułu niespłaconej pożyczki konsumenckiej z dnia 15 kwietnia 2010 roku, zaciągniętej w Spółdzielczej Kasie Oszczędnościowo – Kredytowej im. F. S. w G. w kwocie 2.890,58 zł wraz z odsetkami i kosztami.

(dowód: wezwanie do zapłaty k.79, kserokopia umowy pożyczki k.11-13 załączonych akt II Ns 1023/13)

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o powołane wyżej dowody, w tym dokumenty z załączonych akt o sygnaturach IX Nsm 547/15, II Ns 170/14, II Ns 1384/13, II Ns 1023/13, a także kserokopie dokumentów (w oparciu o art. 308 k.p.c.), załączone akty stanu cywilnego oraz w oparciu o zeznania świadków i przesłuchanie przedstawicielki ustawowej małoletniego wnioskodawcy.

Na rozprawie w dniu 21 listopada 2017 roku świadek T. J. (ojciec wnioskodawcy) pouczone o prawie do odmowy składania zeznań, skorzystał z przysługującego mu uprawnienia i odmówił składania zeznań.

W tym miejscu wskazać należy, iż wobec ograniczenia postanowieniem z dnia 22 lutego 2017 roku, wydanym przez Sąd Rejonowy dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi, w sprawie o sygnaturze akt VII Nsm 230/17, władzy rodzicielskiej T. J. nad jego małoletnim synem M. J. do współdecydowania o istotnych sprawach małoletniego w przedmiocie wyboru szkoły, zawodu, sposobu leczenia z wyjątkiem przypadków nagłych, wyjazdu małoletniego za granicę na stałe, T. J. utracił prawo występowania jako przedstawiciel ustawowy małoletniego wnioskodawcy w sprawach o charakterze majątkowym. W związku z tym, w niniejszym postępowaniu mógł zostać przesłuchany jedynie w charakterze świadka (tak również „Komentarz do kodeksu postępowania cywilnego.” pod red. Andrzeja Zielińskiego 2017 rok).

Dokonując ustaleń faktycznych stanowiących podstawę rozstrzygnięcia, Sąd w przeważającej części pominął zeznania świadka M. O.. Świadek nie posiadała konkretnej wiedzy w zakresie współpracy rodziców małoletniego przy wykonywaniu władzy rodzicielskiej, w tym dotyczącej kwestii informowania K. J. (1) przez T. J. o odrzuceniu przez niego spadku po R. J., a także w zakresie wiedzy rodziców małoletniego o długach R. J..

Ustalając powyższy stan faktyczny, Sąd pominął opinię sądowo – psychiatryczną ze sprawy I. N. 440/15 (k.76-77), bowiem zgodnie z zasadą bezpośredniości wyrażoną w art. 235 k.p.c. Sąd, rozstrzygając sprawę, powinien w

sposób bezpośredni zetknąć się z materiałem dowodowym, a zatem wszelkie czynności stron i sądu związane z przeprowadzaniem dowodów powinny być przedsięwzięte przed sądem orzekającym. W konsekwencji, opinia biegłego wydana w innej sprawie nie może zastępować dowodu z opinii biegłego w danej sprawie. Dodatkowo wskazać należy, iż wskazana opinia pozostawała bez znaczenia dla rozstrzygnięcia.

Sąd oddalił wniosek pełnomocnika wnioskodawcy o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego psychiatry na okoliczność braku świadomości i swobody u T. J. w zakresie podjęcia czynności w postaci odrzucenia spadku po R. J. w imieniu małoletniego w okresie od dnia 24 lipca 2013 roku do dnia dzisiejszego oraz uzasadnionego przekonania T. J., iż K. J. (1) „załatwi sprawę” z uwagi na jego bezzasadność. Przedmiotem niniejszego postępowania było uchylenie się od skutków nie złożenia w terminie oświadczenia o odrzuceniu spadku z powodu błędu, a zatem kwestia stanu psychicznego T. J. pozostawała bez znaczenia. Ponadto, T. J. nie złożył żadnego oświadczenia w przedmiocie spadku działając w imieniu syna, co do którego można by rozważać wystąpienie wady oświadczenia woli w postaci braku świadomości i swobody.

Sąd Rejonowy zważył co następuje:

Wniosek podlegał oddaleniu.

Jak wynika z art. 1012 k.c., spadkobierca może bądź przyjąć spadek bez ograniczenia odpowiedzialności za długi (przyjęcie proste), przyjąć spadek z ograniczeniem tej odpowiedzialności (przyjęcie z dobrodziejstwem inwentarza), bądź też spadek odrzucić.

Zgodnie z art. 1015 § 1 k.c., w brzmieniu obowiązującym w chwili śmierci R. J., oświadczenie o przyjęciu lub o odrzuceniu spadku może być złożone w ciągu sześciu miesięcy od dnia, w którym spadkobierca dowiedział się o tytule swego powołania. Brak oświadczenia spadkobiercy w powyższym terminie jest jednoznaczny z prostym przyjęciem spadku. Jednakże, gdy spadkobiercą jest osoba nie mająca pełnej zdolności do czynności prawnych albo osoba, co do której istnieje podstawa do jej całkowitego ubezwłasnowolnienia, albo osoba prawna, brak oświadczenia spadkobiercy w terminie jest jednoznaczny z przyjęciem spadku z dobrodziejstwem inwentarza (art. 1015 § 2 k.c.).

Jak wynika z cytowanego przepisu, początek biegu terminu do złożenia oświadczenia o przyjęciu lub odrzuceniu spadku wiąże się z chwilą dowiedzenia się przez spadkobiercę o tytule powołania do spadku. Przy czym chodzi tu o pozytywną wiedzę o faktach, z których wynika powołanie, pochodzącą z miarodajnego źródła, na przykład z zawiadomienia sądu, czy zawiadomienia przez innego spadkobiercę. Natomiast, w pierwszej kolejności spadkobierca musi dowiedzieć się o śmierci spadkodawcy.

Przy dziedziczeniu ustawowym, w przypadku dojścia do spadku spadkobiercy powołanego w dalszej kolejności z uwagi na odrzucenie spadku przez wyprzedzającego go spadkobiercę, termin do złożenia oświadczenia przez spadkobiercę dziedziczącego w dalszej kolejności rozpoczyna się od dnia, w którym dowiedział się on o odrzuceniu spadku przez wyprzedzającego go spadkobiercę, a jeżeli spadkobierca nie ma zdolności do czynności prawnych, od dnia w którym o tytule powołania dowiedział się jego przedstawiciel ustawowy.

Termin do złożenia oświadczenia o przyjęciu lub odrzuceniu spadku przewidziany w art. 1015 § 1 k.c. jest terminem zawitym prawa materialnego. Nie podlega on zatem przedłużeniu ani przywróceniu. Oznacza to, że z chwilą jego upływu wygasa uprawnienie do skorzystania z tego prawa, a oświadczenie złożone po upływie tego terminu nie wywołuje żadnych skutków prawnych. Upływ terminu z art. 1015 § 1 k.c. Sąd uwzględnia z urzędu (tak Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 13 grudnia 2012 roku, V CSK 18/12, LEX nr 1293843, „Kodeks cywilny. Komentarz.” pod red. prof. dr hab. Krzysztofa Pietrzykowskiego, 2011 rok).

Zgodnie z art. 1020 k.c. spadkobierca, który spadek odrzucił, zostaje wyłączony od dziedziczenia, tak jakby nie dożył otwarcia spadku.

Stosownie do art.101 § 3 k.r.o., rodzice nie mogą bez zezwolenia sądu opiekuńczego dokonywać czynności przekraczających zakres zwykłego zarządu ani wyrażać zgody na dokonywanie takich czynności przez dziecko. Przykładem czynności przekraczającej zakres zwykłego zarządu majątkiem małoletniego dziecka jest odrzucenie spadku przypadającego małoletniemu dziecku.

W przypadku małoletnich spadkobierców, dla zachowania sześciomiesięcznego terminu do odrzucenia spadku nie jest wystarczające złożenie w trakcie jego biegu wniosku do sądu opiekuńczego o wydanie zgody na złożenie oświadczenia w przedmiocie dziedziczenia w imieniu małoletniego spadkobiercy. Termin do złożenia oświadczenia o odrzuceniu spadku, przewidziany w art. 1015 § 1 k.c., jest terminem zawitym. W judykaturze i piśmiennictwie wskazuje się, że jego upływ powoduje utratę uprawnienia do skutecznego złożenia oświadczenia o odrzuceniu spadku. Z art. 1015 § 1 k.c. wynika jednoznacznie, że rodzice powinni w imieniu małoletniego złożyć oświadczenie o odrzuceniu przez niego spadku przed upływem sześciu miesięcy, od dowiedzenia się przez nich o tytule powołania go do spadku. Powyższy przepis, ani żaden inny, nie daje podstawy do „przedłużania” sześciomiesięcznego terminu ze względu na konieczność uzyskania przez przedstawicieli ustawowych małoletnich spadkobierców zgody sądu opiekuńczego na odrzucenie spadku w imieniu dziecka (tak również Sąd Okręgowy w Łodzi w uzasadnieniu postanowienia w sprawie III Ca 1491/15, Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 13 grudnia 2012 roku, V CSK 18/12, opubl. L.). Jednocześnie, w orzecznictwie prezentowany jest także pogląd, iż po złożeniu do sądu opiekuńczego wniosku o zezwolenie na odrzucenie spadku w imieniu małoletniego dziecka, o ile jego złożenie nastąpi w ciągu owego sześciomiesięcznego terminu, termin do odrzucenia spadku dla małoletniego spadkobiercy ulega zawieszeniu na czas trwania postępowania przed sądem opiekuńczym, a po jego prawomocnym zakończeniu biegnie dalej (tak między innymi Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 28 września 2016 roku, III CSK 329/15, opubl. Biuletyn Sądu Najwyższego 2016 rok, nr 11, Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 24 września 2015 roku, V CSK 686/14, opubl. Monitor Prawa Bankowego 2016 rok, nr 11). W judykaturze prezentowany jest także, raczej odosobniony pogląd, iż złożenie, w terminie sześciomiesięcznym na odrzucenie spadku przez małoletniego spadkobiercę, do sądu opiekuńczego wniosku o zezwolenie na odrzucenie spadku w imieniu małoletniego dziecka, powoduje przerwanie biegu owego terminu, który następnie biegnie na nowo.

R. J. nie pozostawił testamentu. W chwili śmierci był żonaty ze S. S. J. (1), która odrzuciła po nim spadek. Miał dwie córki B. Z. (1) i A. J., które odrzuciły po nim spadek. B. Z. (1) ma jedną córkę A. Z., która odrzuciła spadek. A. J. ma jednego syna T. J., który odrzucił spadek. Do dziedziczenia dochodził zatem syn T. M. J., o czym pouczyła T. J. notariusz odbierająca od niego w dniu 24 lipca 2013 roku oświadczenie o odrzuceniu spadku, wskazując jednocześnie na konieczność uzyskania przez niego zgody sądu rodzinnego na odrzucenie spadku w imieniu syna.

Okolicznością bezsporną pozostawał fakt nie złożenia w terminie oświadczenia o odrzuceniu spadku przez małoletniego M. J..

W przedmiotowej sprawie, kwestią wymagającą rozważenia była zasadność wniosku małoletniego M. J. o zatwierdzenie uchylenia się od skutków prawnych nie złożenia w terminie oświadczenia o odrzuceniu spadku z powodu błędu.

Termin do złożenia oświadczenia o przyjęciu bądź odrzuceniu spadku po R. J. rozpoczął dla małoletniego M. J. bieg od chwili powzięcia przez T. J. wiadomości o tytule powołania małoletniego do spadku, czyli w dniu 24 lipca 2013 roku. Termin na złożenie oświadczenia o odrzuceniu spadku biegnie dla małoletniego spadkobiercy, który jedynie działa przez swych przedstawicieli ustawowych. Jest to jeden termin przysługujący małoletniemu, a nie dwa różne terminy przysługujące odrębnie każdemu z jego przedstawicieli ustawowych. Wobec powyższego okoliczność, kiedy o tytule powołania dowiedział się drugi z przedstawicieli ustawowych małoletniego jest prawnie obojętna (tak również Sąd Okręgowy w Łodzi w uzasadnieniu postanowienia w sprawie III Ca 1491/15). Mając zatem na uwadze, iż ojciec małoletniego M. T. J. odrzucił spadek w dniu 24 lipca 2013 roku i w tym dniu został pouczony przez notariusza o tym, że do dziedziczenia dochodzi jego syn M. oraz o konieczności uzyskania zgody sądu rodzinnego na odrzucenie spadku w imieniu syna, uznać należało, iż od tego dnia zaczął biec sześciomiesięczny termin do złożenia oświadczenia o odrzuceniu spadku w imieniu małoletniego. W ustawowym terminie, który upłynął

bezsukutecznie w dniu 24 stycznia 2014 roku przedstawiciele ustawowi małoletniego uczestnika M. J. nie złożyli w jego imieniu oświadczenia o odrzuceniu spadku po R. J. ani wniosku do sądu rodzinnego o zezwolenie na odrzucenie spadku w imieniu małoletniego. T. J. dopiero w dniu 11 maja 2015 roku złożył wniosek o zezwolenie na odrzucenie spadku w imieniu syna, zaś postanowienie w tym przedmiocie jest prawomocne od dnia 25 września 2015 roku. W konsekwencji, sześciomiesięczny termin do odrzucenia spadku w imieniu M. J. upłynął bezskutecznie niezależnie od przyjmowanej koncepcji jego biegu. Wobec nie wystąpienia przez przedstawicieli ustawowych małoletniego o zgodę sądu rodzinnego, nie mógł on bowiem ulec zawieszeniu ani przerwaniu. A zatem, wpływ owego zawitego terminu skutkował wygaśnięciem uprawnienia M. J. do odrzucenia spadku po R. J..

Przedstawiciel ustawowy małoletniego wnioskodawcy wnosił o zatwierdzenie uchylecia się od skutków prawnych niezłożenia w terminie oświadczenia o odrzuceniu spadku wskazując na błąd polegający na tym, iż T. J. wierzył, że K. J. (1) zgodnie ze swymi zapewnieniami załatwi sprawę odrzucenia spadku, a także na to, iż nie wiedział, że winien odrzucić spadek w imieniu syna.

Zgodnie z treścią art. 1019 § 2 i § 3 k.c. spadkobierca, który pod wpływem błędu lub groźby nie złożył żadnego oświadczenia spadkowego w terminie, może przed sądem uchylić się od skutków prawnych niezachowania terminu. Uchylenie się od skutków prawnych oświadczenia o przyjęciu lub o odrzuceniu spadku wymaga zatwierdzenia przez sąd. W powyższej sytuacji stosuje się przepisy o wadach oświadczenia woli z następującymi zmianami (§1 art. 1019 k.c.): uchylenie się od skutków prawnych oświadczenia (lub jego braku) powinno nastąpić przed sądem, spadkobierca powinien jednocześnie oświadczyć, czy i jak spadek przyjmuje, czy też go odrzuca. Oceniając istnienie błędu lub groźby przy złożeniu oświadczenia o przyjęciu lub odrzuceniu spadku (lub przy braku takiego oświadczenia) należy stosować ogólne przepisy kodeksu cywilnego, tj. art. 84, 86, 87 i 88 k.c. Zgodnie z tymi przepisami spadkobierca składa oświadczenie woli o przyjęciu lub odrzuceniu spadku pod wpływem błędu, jeżeli w chwili składania tego oświadczenia był w błędzie co do treści czynności prawnej (art. 84 § 1 zd. 1 k.c.), a błąd był prawnie doniosły (art. 1019 § 2 w zw. z art. 84 § 1 zdanie pierwsze i § 2 k.c.). Błąd ten wiązać się powinien z usprawiedliwioną, niewłaściwą oceną okoliczności faktycznych, dokonaną przez spadkobiercę (tak między innymi Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 30 czerwca 2005 roku, IV CK 799/04, Lex nr 159101).

Uchylenie się od skutków prawnych braku oświadczenia powinno nastąpić w terminie określonym w art. 88 § 2 k.c., czyli w ciągu roku od wykrycia błędu lub ustania stanu obawy przy groźbie. Takie oświadczenie spadkobierca składa zawsze przed sądem (art. 1019 § 1 pkt 1 k.c. w zw. z art. 628 k.p.c.), jednocześnie oświadczać czy spadek przyjmuje i w jaki sposób, czy też go odrzuca (art. 1019 § 2 pkt 2 k.c.). Uchylenie się od skutków prawnych oświadczenia o przyjęciu lub odrzuceniu spadku wymaga zatwierdzenia przez sąd (art. 1019 § 3 k.c. w zw. z art. 690 k.p.c.), dopiero z chwilą zatwierdzenia staje się bowiem skuteczne.

Przyjmuje się, że spadkobierca nie składa oświadczenia o odrzuceniu spadku pod wpływem błędu, gdy dotyczy on treści zamierzonej czynności prawnej i jest błędem istotnym (art. 84 § 1 i 2 k.c. w zw. z art. 1019 § 1 k.c.). Błąd co do treści czynności prawnej jest postrzegany jako błąd co do tytułu powołania do dziedziczenia, osoby spadkodawcy, przedmiotu spadku, czy wreszcie wielkości udziału w spadku, w tym w długach spadkowych, które przypadną mu w związku odrzuceniem spadku przez innych spadkobierców (art. 1020 k.c.) lub uznaniem ich przez sąd za niegodnych do dziedziczenia (art. 928 § 1 k.c.). Z zasady nie jest to natomiast błąd, który dotyczy okoliczności związanych z formalnymi aspektami złożenia wniosku o udzielenie zezwolenia na dokonanie czynności prawnej przekraczającej zakres zwykłego zarządu majątkiem małoletniego, niezbędnego do odrzucenia spadku w imieniu małoletniego (tak między innymi A. K. „Kodeks cywilny. Komentarz.”). Należy także zaznaczyć, że niezłożenie oświadczenia o przyjęciu lub odrzuceniu spadku pod wpływem wadliwych, błędnych pobudek, motywów działania lub zaniechania, nie jest błędem co do treści czynności prawnej, a w konsekwencji nie może stanowić podstawy uchylecia się od skutków prawnych złożonego oświadczenia lub skutków jego nie złożenia w terminie (tak również Andrzej Kidyba, Elżbieta Niezbecka „Komentarz do Kodeksu cywilnego.” 2011 rok).

Kwalifikacja błędu jako istotnego zależeć będzie od odpowiedzi na pytanie, czy gdyby spadkobierca miał prawidłowe wyobrażenie o rzeczywistym stanie rzeczy, to złożyłby oświadczenie o przyjęciu lub odrzuceniu spadku.

Błędem prawnie doniosłym nie jest niezajomość przedmiotu spadku, pozostająca w związku przyczynowym z niedołożeniem przez spadkobiercę należytej staranności w ustaleniu rzeczywistego stanu majątku spadkowego (tak między innymi Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 30 czerwca 2005 roku, OSNC 2006, nr 5, poz. 94). Jak wskazał Sąd Najwyższy w uzasadnieniu powołanego orzeczenia, „poprzestanie na pozbawionym jakichkolwiek konkretnych podstaw przypuszczeniu, dotyczącym stanu majątku spadkowego, nie może być uznane za błąd istotny, lecz za lekkomyślność, która nie stanowi podstawy uchylenia się od skutków prawnych oświadczenia (niezłożenia oświadczenia) woli na podstawie przepisów o wadach oświadczenia woli. Ze stanowiskiem tym należy się zgodzić, dostrzegając w nim odwołanie się do samej istoty błędu prawnie doniosłego, który - przez dopuszczenie uchylenia się od skutków oświadczenia dotkniętego taką wadą - umożliwia odstąpienie od zasady, że każdy ponosi ryzyko swego błędu”.

W doktrynie wskazuje się na wątpliwości związane z sytuacją, gdy spadkobierca podejmie próbę uchylenia się od skutków oświadczenia o przyjęciu lub odrzuceniu spadku, albo od skutków prawnych nie złożenia takiego oświadczenia, z powołaniem się na błąd co do prawa (np. brak wiedzy o odpowiedzialności spadkobiercy za zobowiązania podatkowe spadkodawcy, czy też pozostawanie spadkobiercy w przekonaniu, że niezłożenie oświadczenia woli jest równoznaczne z odrzuceniem spadku itp.). Zgodnie z dominującym w doktrynie i orzecznictwie poglądem, który Sąd Rejonowy podziela, brak jest możliwości uchylenia się przez spadkobiercę od skutków prawnych oświadczenia o przyjęciu lub odrzuceniu spadku albo nie złożenia takich oświadczeń w wyniku błędu co do prawa (tak również Sąd Okręgowy w Łodzi w uzasadnieniu postanowienia w sprawie III Ca 1491/15). Nie ulega też wątpliwości, że nie może się uchylić od skutków prawnych niezachowania terminu do odrzucenia spadku spadkobierca, który mylnie sądzi, że milcząc spadek odrzuca (tak między innymi „Kodeks cywilny. Komentarz.” pod red. prof. dr hab. Edwarda Gniewka, prof. dr hab. Piotra Machnikowskiego, 2013 rok, „Kodeks cywilny. Komentarz.” pod red. prof. dr hab. Krzysztofa Pietrzykowskiego, 2011 rok, „Komentarz do kodeksu cywilnego. Księga czwarta. Spadki” Elżbieta Skowrońska-Bocian Warszawa 2002 rok). Należy podkreślić, iż na tle obecnego orzecznictwa Sądu Najwyższego wielokrotnie wprost została wypowiedziana teza, iż „jedną z naczelných reguł prawnych jest, że niezajomość prawa nie stanowi okoliczności, na którą można się powoływać w celu usprawiedliwienia niepodjęcia działań, od których norma prawna uzależnia określony skutek” (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 maja 2002 roku, II CKN 723/00, Lex 74464). Trybunał Konstytucyjny, w uchwale z dnia 7 marca 1995 roku, (W 9/94, (...) Zb.Urz. z 1995 r., Nr 1, poz. 20) wyraził pogląd, że funkcjonowanie prawa, zwłaszcza w demokratycznym państwie prawnym, opiera się na założeniu, iż wszyscy adresaci obowiązującej normy prawnej – a więc zarówno podmioty obowiązane do jej przestrzegania, jak i organy powołane do jej stosowania – znają jej właściwą treść (tzw. fikcja powszechnej znajomości prawa) i że nikt nie może uchylić się od ujemnych skutków naruszenia tej normy na tej podstawie, że normy tej nie znał lub rozumiał ją opacznie (ignorantia iuris nocet). Powyższe powoduje, że niezajomość prawa nie stanowi okoliczności, na którą można się powoływać w celu usprawiedliwienia niepodjęcia działań, od których norma prawna uzależnia określony skutek. Znamiennym jest, że taka zasada była powoływana wielokrotnie w odniesieniu do przepisów o różnym charakterze (materialnym i procesowym) i różnej randze (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 22 kwietnia 1997 roku, sygn. akt II UZ 13/97, (...) rok, z. 20, poz. 409, postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 25 lutego 1998 roku, akt II UKN 519/97, OSNP 1999 rok, z. 1, poz. 36, postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 25 stycznia 2006 roku, I CK 233/05, OSNC 2006 rok, z. 10, poz. 173). Taką zasadę powołuje też orzecznictwo w sprawach z zakresu prawa pracy, charakteryzujące się liberalnym ujmowaniem pozycji pracownika (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 27 stycznia 1999 roku, sygn. akt I PKN 679/98, OSNP 2000 rok, Nr 7, poz. 275, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 1 grudnia 1999 roku, I PKN 429/99, OSNP 2001 rok, z. 8, poz. 265, uchwała Sądu Najwyższego z dnia 25 czerwca 1975 roku, I PZP 15/75, OSNC 1976 rok, z. 3, poz. 43).

W przedmiotowej sprawie, przedstawiciel ustawowy małoletniego M. T. J. odrzucił spadek, gdyż po odrzuceniu spadku przez żonę R. J. jego rodzina (córkę, wnuki) posiadała uzasadnione okolicznościami przypuszczenie (które później potwierdziło się), iż spadkodawca pozostawił długi. T. J. posiadał także wiedzę o wymaganym prawem terminie do odrzucenia spadku i sam w tym terminie spadek odrzucił. W dniu 24 lipca 2013 roku T. J. został pouczony przez notariusza, że na skutek odrzucenia spadku przez niego do dziedziczenia po R. J. dochodzi jego syn oraz o tym, że przed złożeniem oświadczenia o odrzuceniu spadku w imieniu małoletniego syna musi uzyskać zezwolenie sądu rodzinnego.

A zatem, nawet jeśli wcześniej T. J. nie posiadał stosownej wiedzy co do regulacji prawnych w tym zakresie, uzyskał ją, jak wynika z zeznań świadka B. Z. (1), od notariusza. Gołosłowne są zatem jego twierdzenia, iż nie posiadał wiedzy o tym, że winien odrzucić spadek w imieniu syna i o tym, jak należy to zrobić. Nie zostały także udowodnione twierdzenia T. J., że nie złożył oświadczenia o odrzuceniu spadku pozostając w błędnym przekonaniu, że matka małoletniego – K. J. (1) załatwi sprawę. Albowiem, jak wynika z przesłuchania K. J. (1), zgodnie z ustaleniami poczynionymi pomiędzy rodzicami małoletniego, to T. J. miał zająć się odrzuceniem spadku w imieniu syna. Nawet, jeśli przyjąć, że T. J. pozostawał w błędnym przekonaniu, że matka małoletniego zajmie się kwestią odrzucenia spadku, okoliczność ta pozostaje bez znaczenia dla rozstrzygnięcia. Albowiem, jak wskazano powyżej, niezłożenie oświadczenia o odrzuceniu spadku pod wpływem wadliwych, błędnych pobudek, motywów zaniechania, nie jest błędem co do treści czynności prawnej, a w konsekwencji nie może stanowić podstawy uchylenia się od skutków prawnych nie złożenia w terminie oświadczenia o odrzuceniu spadku.

Ponadto, nawet jeśli przyjąć, że T. J. uzyskał wiedzę o długach R. J. dopiero w dniu 16 lutego 2015 roku od B. Z. (1), to wniosek o zatwierdzenie uchylenia się od skutków nielożenia w terminie oświadczenia o odrzuceniu spadku został złożony po upływie rocznego terminu. A w konsekwencji, podlegał on oddaleniu. Wniosek złożony w przedmiotowej sprawie, należało tym bardziej uznać za spóźniony, jeśli liczyć termin roczny na złożenie wniosku w niniejszej sprawie od czerwca 2014 roku, kiedy to K. J. (2) dowiedziała się z doręczanych jej dokumentów o długach R. J..

W niniejszej sprawie, nie złożenie w terminie oświadczenia o odrzuceniu spadku w imieniu małoletniego wynikało zatem z braku należytej staranności przedstawicieli ustawowych i braku ich współdziałania, a nie błędu prawnie doniosłego.

Wprawdzie wskutek konfliktów pomiędzy rodzicami małoletniego współpraca w kwestiach dotyczących istotnych spraw dziecka była co najmniej utrudniona, jednak ta okoliczność pozostaje bez znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy. Żaden bowiem przepis prawa nie daje podstaw do wydłużenia terminu przewidzianego na złożenie przez przedstawicieli ustawowych małoletniego oświadczenia o odrzuceniu spadku, czy też odmiennego niż w sposób wynikający z przepisów obliczania tego terminu, z uwagi na konflikty mające miejsce pomiędzy przedstawicielami ustawowymi małoletniego. Niezależnie bowiem od ich wzajemnych konfliktów rodzice obowiązani są w sposób należyty wykonywać swe obowiązki obciążające ich wobec małoletniego dziecka. Trzeba przy tym przypomnieć, że za ich niewłaściwe wykonywanie ponoszą oni odpowiedzialność odszkodowawczą wobec dziecka. Odpowiedzialność rodziców za szkody wyrządzone dziecku jest odpowiedzialnością *ex contractu*, rodzice bowiem, wykonując niewłaściwie swe obowiązki, wykonują władzę rodzicielską nienależycie w rozumieniu art. 471 k.c.. Dotyczy to szkód, jakich dziecko może doznać w sferze wykonywania pieczy nad jego osobą, jak też w zarządzanym przez rodziców majątku (tak również Sąd Okręgowy w Łodzi w uzasadnieniu postanowienia w sprawie III Ca 1491/15).

Konkludując, w niniejszej sprawie, nie zostało wykazane ani istnienie błędu prawnie doniosłego ani zachowanie rocznego terminu do wystąpienia z niniejszym wnioskiem. Zaś, zgodnie z ogólną zasadą wyrażoną w art. 6 k.c., ciężar udowodnienia przesłanek wzruszających skutki prawne braku oświadczenia o odrzuceniu spadku spoczywał na wnioskodawcy.

Mając na uwadze powyższe, Sąd oddalił wniosek M. J. o zatwierdzenie uchylenia się od skutków prawnych nie złożenia w terminie oświadczenia o odrzuceniu spadku po R. J..

Tym samym, oświadczenie o odrzuceniu spadku przez małoletniego M. J. złożone na rozprawie w dniu 21 listopada 2017 roku, jako dokonane z przekroczeniem ustawowego terminu, było bezskuteczne.

Na marginesie rozważań, wskazać należy, że w ocenie Sądu, choć postanowieniem z dnia 3 września 2015 roku, wydanym w sprawie o sygnaturze akt IX Nsm 547/15, Sąd Rejonowy dla Łodzi – Śródmieście w Łodzi IX Wydział Rodzinny i Nieletnich zezwolił na odrzucenie spadku po R. J. w imieniu małoletniego M. T. J., to w dniu 21 listopada 2017 roku, jedyną osobą uprawnioną do złożenia takiego oświadczenia była matka małoletniego K. J. (1). Albowiem, na skutek zmiany sposobu wykonywania władzy rodzicielskiej wobec M. J. i jej ograniczenia T. J. do współdecydowania o istotnych sprawach małoletniego w przedmiocie wyboru szkoły, zawodu, sposobu leczenia z wyjątkiem przypadków

nagłych, wyjazdu małoletniego za granicę na stałe, na mocy postanowienia z dnia 22 lutego 2017 roku, wydanego w sprawie o sygnaturze akt VII Nsm 230/17, przez Sąd Rejonowy dla Łodzi - Śródmieścia w Łodzi, VII Wydział Rodzinny i Nieletnich, T. J. utracił przymiot przedstawiciela ustawowego małoletniego syna w zakresie spraw majątkowych. W tej sferze uprawnienie do reprezentowania małoletniego wnioskodawcy w dniu 21 listopada 2017 roku przysługiwało jedynie K. J. (1). Sąd Rejonowy podziela prezentowany w doktrynie pogląd, iż postanowienie sądu rodzinnego zezwalające na odrzucenie spadku w imieniu małoletniego, warunkuje skuteczne dokonanie takiej czynności, jako zgodnej z interesem małoletniego, zaś to który z przedstawicieli ustawowych małoletniego złoży takie oświadczenie (przedstawiciel ustawy wskazany w sentencji postanowienia, czy drugi z nich) jest kwestią drugorzędną i niejako techniczną.

Na uwagę zasługuje także okoliczność, zgodnie z art. 1015 § 2 k.c., w brzmieniu obowiązującym w chwili śmierci spadkodawcy, spadkobierca nie mający pełnej zdolności do czynności prawnej, w tym osoba małoletnia, z mocy prawa przyjmuje spadek z dobrodziejstwem inwentarza, jeżeli jego przedstawiciel ustawy w przeciągu sześciu miesięcy od dowiedzenia się o tytule powołania dziecka do dziedziczenia nie złoży odmiennego oświadczenia.

W imieniu małoletniego M. J. nie złożono w terminie oświadczenia o odrzuceniu spadku, a zatem przyjął on spadek z mocy prawa z dobrodziejstwem inwentarza. Konstrukcja przyjęta w przepisie art. 1015 § 2 k.c. dostatecznie chroni interesy małoletniego, skutkując przyjęciem przez niego spadku z ograniczoną odpowiedzialnością za długi spadkowe. Albowiem, zgodnie z art. 1031 § 2 k.c., w razie przyjęcia spadku z dobrodziejstwem inwentarza spadkobierca ponosi odpowiedzialność za długi spadkowe tylko do wartości ustalonego w inwentarzu stanu czynnego spadku.

Zgodnie z art. 29 ust. 1 ustawy z dnia 26 maja 1982 roku prawo o adwokaturze (t.j. Dz.U. z 2015 r. poz. 615) koszty nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu ponosi Skarb Państwa. Na podstawie § 12 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 roku w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (Dz.U. z 2016 r. poz. 1714), Sąd przyznał i nakazał wypłacić ze Skarbu Państwa Sądowi Rejonowego dla Łodzi-Widzewa w Łodzi na rzecz adwokata A. A. kwotę 73,80 zł tytułem zwrotu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej wnioskodawcy z urzędu, wraz z podatkiem od towarów i usług.